

SAHLGRENSKA AKADEMIN
INSTITUTIONEN FÖR VÅRDVETENSKAP OCH HÄLSA

VÅRDHUNDEN

Ett sätt att påverka hälsa och livskvalitet för personer på särskilda boenden

Sara Bratel

Uppsats/Examensarbete:	15 HP
Program och/eller kurs:	Sjuksköterskeprogrammet OM5250
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2021
Handledare:	Ingalill Koinberg
Examinator:	Eva Jakobsson Ung

Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa

Förord

Ett stort tack till min handledare Ingalill Koinberg för konstruktiva råd och givande diskussioner under arbetets gång. Vill även uttrycka ett varmt tack till vänner och familj för omtanke och goda råd, samt tacksamhet för mina hundar Leon och Danni, som ger både ökad livskvalitet och hälsa.

Titel (svensk)	Vårdhunden – ett redskap för hälsa och livskvalitet
Titel (engelsk)	Therapy Dog – One Way to Improve Quality of Life and Health
Examensarbete:	15 HP
Program och/eller kurs:	Sjuksköterskeprogrammet OM5250
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2021
Författare	Sara Bratel
Handledare:	Ingalill Koinberg
Examinator:	Eva Jakobsson Ung

Sammanfattning:

Bakgrund: Hunden har spelat en viktig roll för oss människor på flera sätt och gör fortfarande. Vad som gäller för hund i vården regleras i Socialstyrelsen riktlinjer. Det saknas dock evidens för hundens betydelse för omvårdnad, även om det tidigare studerats och beskrivs i litteraturen. **Syfte:** Syftet är att beskriva hur vårdhunden påverkar hälsa och livskvalitet för personer på särskilt boende. **Metod:** Studien är en litteraturöversikt och presenterar resultatet av tio vetenskapliga studier. **Resultat:** Resultatet har kategoriserats utifrån de parametrar som studierna med sina mätinstrument redovisar. Kategorierna är livskvalitet, påverkan på ångest och depression, agitation, känslouttryck, medicinska parametrar och förändrad funktionsnivå. Vårdhunden har visat sig ha en positiv effekt, men det varierar i vilken utsträckning. Resultatet som presenteras visar framförallt minskad depression och ökning av positiva känslouttryck **Slutsats:** Parametrarna som studierna presenterar visar inget enhälligt resultat. Att undersöka vårdhundens betydelse för personer på särskilt boende är därmed angeläget i framtida forskning.

Nyckelord: Vårdhund, Särskilt boende, Livskvalitet, Hälsa

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Bakgrund	1
Hundens betydelse för människan	1
Hunden i vården	1
Särskilt boende	2
Vem bor på särskilt boende.....	2
Demografi	3
Valbarhet.....	3
Hälsa och livskvalitet	3
Hälsa som begrepp.....	3
Äldre personer och hälsa.....	4
Livskvalitet	4
Sjuksköterskans omvårdnadsansvar	5
Perspektiv på omvårdnad.....	5
Etik i omvårdnad.....	6
Omvårdnad vid demens och multisjuklighet	6
Problemformulering	6
Syfte	7
Metod	7
Design	7
Urval	7
Datainsamling	7
Dataanalys	8
Etiska ställningstaganden	8
Resultat.....	8
Livskvalitet	9
Påverkan på ångest och depression	9
Agitation	10
Känslouttryck	10
Medicinska parametrar	11
Förändrad funktionsnivå	11
Diskussion	12
Metoddiskussion	12

Resultatdiskussion	13
Slutsats	14
Kliniska implikationer	14
Framtida forskning.....	14
Referenslista	16
Bilagor	21
Bilaga 1 – Sökbilaga Cinahl	21
Bilaga 2 – Sökbilaga PubMed	22
Bilaga 3 – Artikelbilaga	23

Inledning

Av tidigare egen erfarenhet har hunden haft en stor betydelse vid sjukdom vilket väckte en frågeställning hos mig. Varken som närstående eller som sjuksköterskestudent har jag mött någon hund på särskilda boenden. Vad säger forskningen och litteraturen om detta? Hade en hund kunnat bidra till ökad hälsa och livskvalitet för personer på särskilt boende? Kan vi med gott samvete utesluta hunden och anse att vi ger fullgod personcentrerad omvårdnad på särskilda boenden, som ökar livskvalitet och hälsa, eller har vi missat något?

Bakgrund

Hundens betydelse för människan

Långt tillbaka i historien har djuren haft en betydande roll för oss människor i flera avseenden. Redan då människan levde i jägar-samlar samhällen blev det vanligt med husdjur eftersom att det var en hjälp för vår överlevnad. Vi började för redan 12 000 år sedan att tämja djur vilket avspeglar sig i dagens samhälle där djurägande får stor betydelse och täcker otillfredsställda behov av intimitet, omvårdnad och kontakt med naturen för storstadsbor (Jorgensen, 1997). Ett djur som ofta nämns som en individ och därmed kan ingå som en del i vårt sociala nätverk är hunden. Genom att utgöra den typen av roll för oss människor blir hunden en salutogen faktor (Hult & Waad, 2001). Sådant som bevarar, stärker och främjar hälsa är det vi benämner som salutogena faktorer (Langius-Eklöf & Sundberg, 2019). Det finns idag 1 037 000 registrerade hundar fördelat på 751 000 hundägare i Sverige (Jordbruksverket, 2021). Antalet hundar ökade framförallt under Coronapandemin, då fler hundar än vanligt registrerades (SKK, 2021). Eftersom att hunden, tillsammans med andra husdjur har stor betydelse för oss, har man sedan länge använt sig av hund i vården (Cangelosi et al., 2006).

Hunden i vården

Även på antikens tid fanns hunden med som en del i vården och ansågs då vara avgörande för tillfrisknandet. Medan den sjuke sov, slickade hunden denne i ansiktet, vilket då skulle vara botande (Fagerberg & Silfverberg, 2014). Under tiden då Florence Nightingale var verksam uppmuntrade hon patienter till att samverka med husdjur eftersom att hon menade att dessa påverkade patienternas återhämtning från sjukdom positivt (Cangelosi et al., 2006). Numera nämns hunden mer som ett sällskapsdjur som kan bidra till ökad social samvaro och minskad oro hos personer med demenssjukdom på särskilt boende (Socialstyrelsen, 2017). Hundar som vistas i vården benämns vanligtvis som vårdhundar eller terapihundar (Socialstyrelsen, 2014b). På särskilda boenden har hunden kunnat hjälpa personer med demens att väcka känslor och minnen till liv. Det har även kunnat visas att daglig närvaro av hund på äldreboende har bidragit till minskad agitation och aggression hos de äldre (Swall et al., 2014)

Socialstyrelsens skrivelse, Hundar i vård och omsorg – vägledning till gällande regelverk (2014b), beskriver vad som skall tas hänsyn till för att vårdhunden skall kunna vara på särskilt boende. Hundens vistelse skall ske kontrollerat i vård- och omsorgsmiljö, och skall således

vara en typ av tjänstehund. För att tjänstehunden skall kunna vistas på ett kontrollerat sätt inom vård och omsorg krävs det att den tillsammans med sin hundförare har genomgått en utbildning som är avsedd för uppgiften (Socialstyrelsen, 2014b). Företrädevis finns också kunskap hos hundföraren inom området i vilken terapi skall äga rum. Bortsett från de krav som finns genom lagar och regler så krävs det att individuell hänsyn tas till personer i verksamheten, samt en tydlig plan för hur terapien skall utformas. Idag finns olika möjligheter för att utbilda hund och hundförare, men vid utformandet av socialstyrelsens vägledning var endast en utbildning standardiserad (Socialstyrelsen, 2014b).

Enligt SBU:s sammanställning gällande vårdhund på särskilt boende, på uppdrag av Socialstyrelsen (2014a), fanns vid tillfället inte tillräckliga resultat som når statistisk styrka för vårdhundens påverkan på gruppnivå. De kunde då inte uttala sig om effekter så som minskning av upplevd ensamhet, ökning av positiva känslor, effekt på depression och ångest samt påverkan på negativa känslor (Socialstyrelsen, 2014a). Litteraturöversikter som finns på området inkluderar individer med olika sjukdomar och i olika vårdformer. Exempel på detta är Lundqvist et al. (2017) och Boldig & Butala (2021) som i sina systematiska litteraturöversikter presenterar studier som har studerat fördelar med vårdhund. Lundqvist et al. (2017) finner vissa signifikanta fynd, så som fördelar med vårdhundens terapi för personer med psykiatriska diagnoser oavsett ålder på populationen, samt effekter på välmående, hälsa, depression och livskvalitet för personer med svåra kognitiva diagnoser. Det övergripande resultatet var dock inte signifikant och det fanns även studier som inkluderades i översikten som inte visade på några effekter av vårdhundens deltagande över huvud taget (Lundqvist et al., 2017). Boldig & Butala (2021) nämner också positiva effekter, så som ökad livskvalitet, påverkan på sjukdomssymtom, samt förbättrat humör hos personer med neurologisk sjukdom, men diskuterar det inte i förhållande till någon form av signifikans. I litteraturen redogör Fine (2000) för exempel på vissa positiva effekter som redovisas i studier. Bland annat att människor genom kontakt med naturen kan minska sin stress i vardagen (Fine, 2000). Samvaro med djur har även visat sig påverka vår livskvalitet genom ökad trivsel, minskad stress och möjliggöra återhämtning (Fine, 2000). Fagerberg och Silfverberg (2014) menar också att man genom att låta husdjuren vara en del av vård- och boendemiljöer, kan åstadkomma ökad socialisering och stimulans mellan individer som vårdas.

Särskilt boende

Vem bor på särskilt boende

På särskilt boende kan behovet av betydande tillsyn och omvårdnad tillgodoses. De som i hög utsträckning har ett behov av det är personer som utgör den äldre delen av befolkningen. Multisjuklighet är ett begrepp som används i förhållande till den äldre befolkningen. Definition av detta är personer som lever med och behandlas för minst två konkurrerande sjukdomar, såväl akuta som kroniska (Ernst Bravell, 2019). Ett vanligt symtom bland dessa personer är kognitiv svikt. Det kan vara ett symtom på läkemedelsbiverkan eller på ny sjukdom, men kan även påvisa att personen har en demenssjukdom, vilket inte är ovanligt. När den kognitiva svikten varar i minst 6 månader och personen blir påtagligt påverkad i sin funktionsförmåga är det en demensdiagnos (Ernst Bravell, 2019). Förekomsten av personer med demenssjukdom ligger mellan 130 000 – 150 000 personer (Socialstyrelsen, 2017). Funktionerna som drabbar en person med demens är minnesnedsättning, personlighetsförändring, svårigheter med språket samt att tänka och lösa problem (Lindqvist,

2015). Demenssjukdomen delas in i tre stadier och uppdelningen görs utefter det behov personen har när det gäller tillsyn. Mild demenssjukdom innebär att personen klarar sin egen vardag utan stöd från sjukvård och myndigheter, när sjukdomen övergår till måttlig demens behöver personen hjälp i form av tillsyn och insatser för att klara av vardagen. När personen når det sista och svåraste stadiet av sjukdomen behövs konstant tillsyn och hjälp med nästintill allt (Socialstyrelsen, 2017). Det kan då bli aktuellt med ett särskilt boende där behovet av tillsyn och omvårdnad kan ges. Även de personer som inte lider av demens vid flytt till särskilt boende, utvecklar inte sällan demenssjukdom eftersom att de är multisjuka (Socialstyrelsen, 2017).

Demografi

Andelen med demenssjukdom kommer att öka än mer då den totala andelen av äldre ökar i befolkningen (Socialstyrelsen, 2017). År 2019 var det endast 4 % av personer över 65 år som bodde i särskilt boende. Vem som får plats på särskilt boende regleras i socialtjänstlagen (Socialstyrelsen, 2016). Processen är den att ansökan om bistånd görs till kommunen som utreder behovet av en plats, vilka riktar sig till personer med omfattande vård- och omsorgsbehov (Socialstyrelsen, 2019). Behovet av särskilt boende kommer att bli mer omfattande, allt eftersom gruppen äldre växer, och det kommer enligt beräkningar ske en ökning med drygt 50 % av andelen personer över 80 år mot dagens antal. Även andelen personer med demens kommer öka i takt med att andelen äldre gör det (Socialstyrelsen, 2017). År 2019 var det 108 500 personer över 65 år som bodde på eller hade bott på särskilt boende under året (Socialstyrelsen, 2021b). Efter att ha fått plats på särskilt boende är medianvårdtiden 25 månader. Detta kan ses i förhållande till siffran på 20 % för de som dör redan inom ett halvår efter att de flyttat in (Socialstyrelsen, 2019).

Valbarhet

Personer som beviljats bistånd har även möjlighet att söka särskilt boende i privat regi, enligt lagen om valbarhet. Kostnaden är den samma som för ett kommunalt boende (Socialstyrelsen, 2019). Oavsett i vilken regi vården bedrivs skall den utgå från trygghet, gemenskap och självbestämmande för vårdtagaren (Socialstyrelsen, 2016a).

Hälsa och livskvalitet

Hälsa som begrepp

För att alla individer skall kunna tillgodoräkna sig trygghet, gemenskap och självbestämmande behöver vården vara jämlik. En jämlik vård är en vård som kan tillgodoräknas av hela befolkningen (Willman, 2019). Gemenskapen och tryggheten som vården skall erbjuda kan ses som något som är samspel mellan individen och samhället (Folkhälsomyndigheten, 2021). Enligt Folkhälsomyndigheten (2021) beskrivs därigenom så kallade bestämningsfaktorer i fråga om att främja hälsa. Ur ett folkhälsovetenskapligt perspektiv är detta ett av två områden som begreppet hälsa består av. Det andra området är att förebygga sjukdom. Även insatserna för att förebygga sjukdom skall vara jämlika och kunna tillgodoses av hela befolkningen (Willman, 2019).

Hälsa är med andra ord en mänsklig rättighet vilket klargörs i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Inom omvårdnad diskuteras hälsa utifrån person, och konstrueras genom personens egna upplevelser i det dagliga livet. Upplevelsen av hälsa påverkas därmed av yttre faktorer så som sjukdom, fattigdom och avsaknad av sociala relationer (Willman, 2019).

Jämförelse kan göras med Folkhälsomyndighetens (2021) bestämningsfaktorer där även samhällets inverkan utgör en avgörande roll för hälsan och ses istället på gruppnivå. Hälsa kan även beskrivas genom en definition vilket Socialstyrelsen (2016) gör. Här menas att hälsa har olika betydelser beroende på i vilken kontext den diskuteras. Den utgör dock alltid ”fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och inte endast frånvaro av sjukdom eller skada” (Socialstyrelsen, 2016b, s.5).

Äldre personer och hälsa

Folkhälsomyndigheten (2021) mäter hälsa med olika mått. Ett av dem är befolkningens egen skattning av gott allmänt hälsotillstånd. Den grupp som påvisar sämst resultat i fråga om självupplevd allmän hälsa är gruppen äldre mellan 65–84 år. Här är det hela 41 procent som upplever att de inte har en god allmän hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2021). När det gäller äldre personer brukar begreppet ett hälsosamt åldrande användas. Faktorer som påverkar detta är bl.a. biologiskt åldrande och händelser i livet, både de som är planerade och oplanerade. I det skedet i livet äldre personer befinner sig i handlar det om att hitta strategier för att hantera funktioner som går förlorade eller försämras samt att förändra sina levnadsförhållanden (Lundman & Norberg, 2019). Äldre personer kan därmed uppleva hälsa även om det inte innebär avsaknad av ohälsa utan istället är ett tillstånd av välbefinnande (Folkhälsomyndigheten, 2021).

Det som händer när vi blir äldre är att de fysiska försämringarna dyker upp i större utsträckning och därmed påverkar våra funktioner. Det skiljer sig mot den yngre befolkningen genom att utvecklingen där består i att utveckla funktioner och att mogna. Trots skillnaderna i utvecklingen finns det idag en ålderdom med en positiv klang och ett så kallat gott åldrande som innebär god livskvalitet och välbefinnande (Skog & Grafström, 2014). Det finns dock en annan sida av myntet vilket kan vara bilden av äldre som de sjuka och sköra personerna som inte tas väl omhand i hälso- och sjukvården. På samma sätt som gruppen äldre presenteras på olika sätt i media och i vår omgivning finns det en komplexitet i hur äldre behandlas i vården. Detta sker trots att andelen äldre idag har en egenupplevd god hälsa. Det förekommer även en så kallad ålderism vilket innebär att äldre personer behandlas på ett annorlunda sätt än andra, genom exempelvis en attityd som är nedvärderande (Skog & Grafström, 2014). Hur hälsan påverkas negativt skiljer sig dock åt beroende på vilken grupp äldre man syftar till. På särskilt boende är två av de mest förekommande sjukdomarna demens och psykisk sjukdom (Skog & Grafström, 2014). När funktionerna försämras kan kroppslig ohälsa uppstå vilket korrelerar med risken för att drabbas av depression. Ju äldre vi blir, desto större är risken. Depressionen i sin tur kan göra att den äldre personen drabbas av ångest och dålig sömn (Skog & Grafström, 2014).

Livskvalitet

Hälsa och livskvalitet hänger samman då livskvalitet är ett begrepp som är personens egen värdering av sitt fysiska, psykiska och sociala välbefinnande (Skog & Grafström, 2014). Enligt Folkhälsomyndigheten (2021) kan livskvalitet vara synonymt med välbefinnande.

Tidigare ansågs livskvalitet kunna bedömas objektivt genom de grundläggande behov vi människor har, så som kroppsliga behov och behov av trygghet. Numera är det istället en individs subjektiva välbefinnande som utgör begreppet livskvalitet. Ett subjektivt välbefinnande bestäms av hur personen själv kognitivt och känslomässigt uppfattar sitt liv (Skog & Grafström, 2014). Även om sättet att se på livskvalitet förändrats berör SBU (2012) vikten av att mäta patienters livskvalitet. Definitionen av livskvalitet är enligt SBU (2012) en

persons egen värdering av sitt liv som redogörs med intervjuer och resultatet av ifyllda formulär till lika olika mätinstrument. Det finns också ett annat sätt att se på livskvalitet som uppnås genom hållbar utveckling (Gulliksson & Holmgren, 2019). Genom att uppnå kriterierna för social hållbarhet som är rättvisa, jämlikhet, inkluderande och demokrati får nuvarande och kommande generationer en godtagbar livskvalitet. Social hållbarhet i samhället utgår delvis från FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. På ett nationellt plan tar social hållbarhet form genom de elva folkhälsomålen, där ett av målen är ett mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård (Gulliksson & Holmgren, 2019). Flera av de övriga målen är även sådant som spelar stor roll för vår livskvalitet, till exempel goda matvanor och säkra livsmedel. Anledningen till att livskvalitet även är en del vid upprätthållandet av hållbar utveckling är för att människan är central i denna (Gulliksson & Holmgren, 2019). Enligt Gulliksson & Holmgren (2019) kan livskvalitet även vara synonymt med lycka, komfort, och välfärd. Det finns dock fler aspekter av livskvalitet, där exempelvis känslomässigt välbefinnande är en. Vilka relationer vi har med andra, hur vi mår fysiskt och vilka materiella förutsättningar vi har är även faktorer som spelar in (Gulliksson & Holmgren, 2019). När det gäller äldres livskvalitet handlar den mer om anpassningen till åldrandet. Med andra ord kan god livskvalitet återfås när den äldre personen återgår till sin grundstämning, efter att blivit tillfälligt försämrad i sin livskvalitet när hälsan påverkas negativt (Skog & Grafström, 2014). Att främja livskvalitet är enligt Boggatz (2016) centralt i omvårdnaden av äldre.

Sjuksköterskans omvårdnadsansvar

Sjuksköterskan på ett särskilt boende är omvårdnadsansvarig. Arbetet skall utföras i enlighet med Svensk Sjuksköterskeförenings kompetensbeskrivning. Det medför att det inom yrket är en ständig utveckling bland annat på grund av kraven på ökad kostnadseffektivitet (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Omvårdnaden är det området som utgör sjuksköterskans kompetens. Den står på två ben, det ena består av området för vetenskaplig kunskap och det andra är arbetet med patienter. En del i det patientnära arbete är att fatta självständiga beslut i det praktiska utförandet av omvårdnaden (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Besluten skall grunda sig på insatser som förbättrar, bibehåller eller bidrar till att återfå hälsa. Det gäller även i beslut för att kunna hantera hälsoproblem, sjukdomar och funktionsnedsättning, samtidigt som besluten skall bidra till bästa möjliga välbefinnande och livskvalitet. Beslutsfattande och det arbetet som följer av det skall ske löpande för alla patienter oavsett tidpunkt i livet (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Genom att bedöma, diagnostisera, planera, genomföra och sen utvärdera omvårdnaden ansvarar och leder sjuksköterskan omvårdnadsarbetet. Det innebär inte bara ett självständigt arbete utan innebär att ett samspel skall ske genom samverkan i team, och i partnerskap med patienten och dennes närstående (Svensk sjuksköterskeförening, 2017). Hälsans olika dimensioner medför att omvårdnaden skall möta patienten i dennes behov som är både fysiska, psykosociala, andliga och kulturella. Hur behoven ser ut varierar och är kopplat till resurser, värderingar och förväntningar (Folkhälsomyndigheten, 2021).

Perspektiv på omvårdnad

Utöver sjuksköterskans ansvar inom omvårdnad utgår omvårdnaden från två synsätt. Det ena är det existentiella synsättet som grundar sig i att människan existerar genom sin möjlighet att skapa sitt eget liv och livsmening utifrån upplevelser, frihet och eget ansvar. Ett humanistiskt synsätt är det andra och tillsammans skapar de två synsätten en utgångspunkt för

omvårdnaden (Svensk sjuksköterskeförening, 2016). Det humanistiska synsättet utgår från en människosyn där alla människor är individer med lika värde men med individuella behov (Vårdhandboken, 2020). Genom att förhålla sig till dessa två synsätt blir arbetet personcentrerat. Det holistiska synsättet nämns också och utgår från människans egen möjlighet och förmåga att som egen person avgöra vad hälsa är. När det finns en ömsesidig respekt mellan vårdgivare och vårdtagare inom den personcentrerade vården, och den innehåller ett utbyte av patientens upplevelse av sin situation och sjuksköterskans professionella kunskap, har omvårdnaden intagit formen av partnerskap (Svensk Sjuksköterskeförening, 2016).

Etik i omvårdnad

Sjuksköterskan skall inte bara förhålla sig till perspektiven på omvårdnad utan också öppna upp för etisk reflektion, både i teamet och bland kollegor (Svensk sjuksköterskeförening, 2016). Värdegrunden för sjuksköterskor beskriver även etiska begrepp, där självbestämmande är ett av dem. Sjuksköterskan skall respektera självbestämmande då den tryggar patienternas personliga frihet. Detta uppnås genom att låta patienten få utlopp för egna beslut och önsknings i sitt handlande (Svensk sjuksköterskeförening, 2016). På så sätt ökar också vetskapen om patientens upplevelse vilket är förutsättningen för personcentrerad vård. Patienterna på särskilt boende utgörs av personer som är multisjuka och svårt sjuka äldre vilket gör situationen än mer komplex (Nilsson et.al, 2009).

Omvårdnad vid demens och multisjuklighet

Komplexiteten i omvårdnaden av personer på särskilt boende gör att omvårdnaden behöver anpassas. För multisjuka äldre betyder faktorer som att få vara delaktig, känna trygghet, värdighet, meningsfullhet och glädje mer än frånvaro av sjukdom. Kontinuitet är även av vikt för omvårdnaden av denna grupp (Skog & Grafström, 2014). I omvårdnad av personer med demenssjukdom skall både inre och yttre trygghet skapas (Wijk, 2019). För att uppnå inre och yttre trygghet behöver enskilda behov och önskemål uppmärksammas samtidigt som varje persons unika sidor skall tas tillvara. Genom att planera omvårdnaden utefter detta blir vården personcentrerad (Wijk, 2019). En miljö som bidrar till igenkänning påverkar också trygghet. Vilket också leder till social samvaro, ökad rörelse med bättre funktion, tecken på trivsel samt minskad oro och aggressivitet (Wijk, 2019). Ökad rörelse är eftersträfvansvärt, eftersom att ett stort problem bland personer med demenssjukdom, är att de är fysiskt inaktiva (Socialstyrelsen, 2017). Socialstyrelsen (2017) nämner även djur i omvårdnaden som ett arbetssätt för ökad livskvalitet för dessa patienter. En annan diagnos bland äldre, som också gynnas av social samvaro är depression. Utöver den sociala samvaron kan aktiviteter med fördel göra att personer behåller sina funktioner, livskvalitet och hälsa, då dessa kan gå förlorade vid isolering (Wijk, 2019).

Problemformulering

Hunden kan ses som något vanligt förekommande i vårt samhälle, både inom yrkesverksamheter så som tull och polis, men framförallt som en individ som utgör en del av vår familj och sociala nätverk vilket påverkar vår hälsa och livskvalitet. Personer som är i behov av vård och omsorg och därmed hamnar på ett särskilt boende, skall ses som individer som bor i egen lägenhet men på en särskilt avsedd plats för att deras omvårdnadsbehov skall tillgodoses. Något utrymme för hunden som för många varit en viktig del av livet ges dock med självklarhet inte. Litteraturoversikter på området är gjorda av studier från decennier tillbaka i tiden och bland individer inom olika vårdformer och med olika diagnoser.

Kunskapsläget när det gäller vårdhundens påverkan på hälsa och livskvalitet på särskilt boende är därmed inte kartlagt.

Syfte

Syftet med denna litteraturöversikt är att beskriva hur vårdhunden påverkar livskvalitet och hälsa för personer på särskilt boende.

Metod

Design

Metoden för detta examensarbete har följt designen som gäller för en litteraturöversikt. Genom att göra en litteraturöversikt görs en sammanfattning av kunskapsläget inom ett område som är relevant för omvårdnad (Friberg, 2017). Översikten skapar en förståelse för hur resultaten tagits fram, och hur de diskuteras i förhållande till de metoder som använts och utifrån teoretiska utgångspunkter för studierna. Resultatet som presenteras i översikten kan därmed innehålla både kvantitativa och kvalitativa vetenskapliga artiklar. Analysen av artiklarna görs i relation till syftet som formulerats för examensarbetet (Friberg, 2017).

Urval

Initialt gjordes en övergripande sökning på interventionen med vårdhund och dess påverkan. Flera litteraturöversikter sammanställer vårdhundens betydelse inom omvårdnad, men presenterar ett resultat som bygger på studier på individer från flera populationer, ibland med specifika diagnoser och som är gjorda långt tillbaka i tiden. Då examensarbetet har designen av en litteraturöversikt har val av studier och avgränsningar gjorts (Friberg, 2017). Detta för att kunna sammanställa kunskapsläget för personer på särskilt boende. Då även dessa personer har studerats och inkluderats i de litteraturöversikter som finns på området valdes studier från 2016 och framåt. Ett annat inklusionskriterium var att artiklarna skulle vara peer reviewed. I övrigt angavs inga andra begränsningar.

Datainsamling

Efter att en övergripande sökning gjorts på området och flera litteraturöversikter lästs togs sökord fram enligt verktyget PIO, population, intervention, outcome. Först översattes de svenska orden för interventionen vilket var vårdhund och populationen som var särskilt boende till engelska och söktes därefter fram i MeSh. Genom MeSh hittades fler engelska synonymer och meshtermer för sökning i PubMed. Valet av databas har gjorts med utgångspunkt från området omvårdnad och dess kontext. Pubmed är en version av Medline, vilken utgör 95 % av den medicinska litteraturen som också innefattar omvårdnadstidskrifter (Willman et al., 2016). När sökningarna konstruerades var det i en så kallad fritextsökning, vilket innebär att sökordet kan finnas både i titel, författare och ämnesord (Karlsson, 2017). Genom att sedan kombinera sökorden i block med booleska operatörer så som AND mellan blocken och OR mellan synonymer begränsas sökningen utefter mitt syfte. Anledningen till att synonymer använts i sökningarna är för att inte gå miste om studier som är så pass nya att de inte hunnit få ämnesord i databasen än. Eftersom majoriteten av de indexerade tidskrifter som handlar om omvårdnad tillhandahålls i databasen Cinahl gjordes motsvarande sökning

där (Willman et al., 2016). Innan sökningen påbörjades togs ämnesord fram i Cinahl sub headings. För att inte missa någon söktes både på de tidigare använda meshtermerna samt engelska synonymer. Vid sökningarna i båda databaserna lästes de abstract som kom upp. De abstract som föll inom ramen för syftet valdes sedan ut för granskning. Sökningarna som lett fram till resultatet redovisas i två sökbilagor (se bilaga 1 och 2).

Dataanalys

Studierna genomgick samma analys i form av urval, metod, storleken på populationen som undersöktes samt hur resultatet presenterades och vilka mätverktyg som använts för att leda fram till resultatet som svarade på syftet. På så sätt gick författaren kritiskt till väga på ett systematiskt sätt vilket underlättar sammanställningen av studierna. Genom ett systematiskt tillvägagångssätt blir tolkningen mer konsekvent och opartisk (Willman et al., 2016). I samband med den analysen genomfördes en kvalitetsgranskning i enlighet med Fribergs (2017), frågeställningar för kvalitetsgranskning. Analys och kvalitetsgranskning sammanställs i en artikeltabell (se bilaga 3). Därefter kategoriserades resultatet och delades upp i sex kategorier, enligt följande: livskvalitet, påverkan på ångest och depression, agitation, känslouttryck, medicinska parametrar, samt förändrad funktionsnivå.

Etiska ställningstaganden

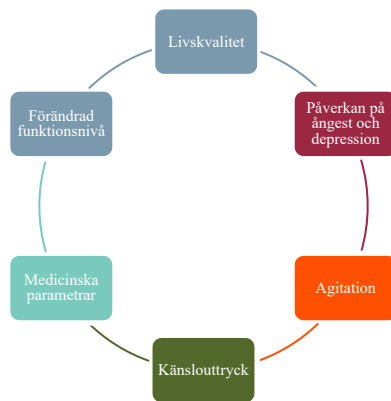
Vetenskapliga arbeten görs för att få en bättre förståelse inom ett område och därmed kunna hjälpa människor genom att förbättra deras liv och samtidigt bidra till utvecklingen i samhället. För att nå fram till resultatet är människor ofta en del av forskningen. För att forskningen inte skall äventyra deltagarnas grundläggande värde och rättigheter samt förhindra att de utsätts för risker, finns forskningsetiska principer (Kjellström, 2017).

Vid kvalitetsgranskning av artiklarna gicks etiska frågor och ställningstagande igenom och bedömdes. Det skiljer sig åt mellan studierna även om majoriteten av studierna beskriver hur granskningen genomförts samt vilka etiska frågor de tagit ställning till. Vissa av artiklarna har dock brister när det kommer till etiska ställningstagande, så som Kil et al. (2019), men då kunskapsläget är begränsat är dessa studier ändå del av litteraturöversikten och presenteras i resultatet. En avvägning har gjorts i förhållande till interventionens risker för deltagarna.

Resultat

Resultatet som presenteras är från 10 kvantitativa artiklar. Studiedesignen varierar, så även mätinstrumenten. Flera av artiklarna har som urvalskriterium en viss grad av demenssjukdom eller kognitiv svikt och har där använt the Mini-Mental Scale Examination. Alla artiklar som är inkluderade i studien har en intervention med vårdhund. Hur denna ser ut i form av duration och om den äger rum individuellt eller i grupp varierar.

Resultatet som presenteras är kategoriserat enligt följande rubriker:

Livskvalitet

Tre av studierna mäter livskvalitet med hjälp av frågeformulär. En av dem är Kårefjärd et al. (2019) som visade på en signifikant förbättrad livskvalitet efter interventionens slut enligt instrumentet som använts (QUALID). En månad senare hade livskvaliteten återigen försämrats signifikant. Datan inhämtades vid totalt tre tillfällen, innan, vid avslut av interventionen samt efter en månad. Resultatet har inte jämförts med någon kontrollgrupp (Kårefjärd et al., 2019). Även Olsen et al. (2016) mätte livskvalitet med QUALID. De såg också en förbättring i fråga om livskvalitet vilket jämfördes med en kontrollgrupp som deltog i studien. Livskvaliteten minskade i kontrollgruppen, och den enda signifikanta förbättringen på livskvalitet återfanns hos de med svår demens, vid uppdelning efter diagnos, i grupperna. Till skillnad från denna studie med en minskad livskvalitet hos kontrollgruppen har Briones et al. (2021) funnit att livskvalitet förbättrades i kontrollgruppen. Det gjorde den även i interventionsgruppen, men det var endast kontrollgruppen som förbättrades signifikant. Av det drog författarna slutsatsen att det blev en positiv effekt även i kontrollgruppen, eftersom interventionen varade under lång tid och alla var medvetna om när hundarna kom (Briones et al., 2021).

Påverkan på ångest och depression

Majoriteten av studierna undersöker effekter på ångest och oro. Det skiljer sig dock åt hur de redovisas, samt analyseras, både i förhållande till vilka parametrar som studerats inom kontroll- och interventionsgruppen, samt vilka mätinstrument som använts. Olsen et al. (2016) kunde se demografiska skillnader i interventionsgruppen, vilket påvisade en signifikant förbättring i fråga om depressionsnivå hos personer i gruppen med svår demens. Någon signifikant skillnad vid startpunkten fanns inte i resterande del av interventionsgruppen hos personer med mild eller de med mild till måttlig demens. Förbättring av depressionsnivåerna kunde dock ses hos både kontroll- och interventionsgrupp, om än inte signifikant. Detta kan sättas i jämförelse med kontrollgruppen som istället uppvisade en försämring av sin depression, vilket i sin tur visade på en signifikant förbättring av interventionen med vårdhund (Olsen et al., 2016). Även Kil et al. (2019) redovisar förbättringar hos interventionsgruppen i fråga om depression. En signifikant skillnad kunde i denna studie påvisas även om studien var minimal till sin storlek, 6 personer i interventionsgruppen och 6 i kontrollgruppen. Denna studie skiljde sig också gentemot övriga studier eftersom alla deltagarna var rullstolsburna (Kil et al., 2019). En betydligt större studie gjord av Vegue-Parra et al. (2021) redovisar också en signifikant förbättring gällande depression. Utifrån

beskrivning av deltagarna enligt vissa grupperingar, fann man att de som förbättrats mest markant var personer som redan diagnostiserats med depression, ångest eller annan sjukdom, de som bott kortast tid på särskilt boende, samt personer som samtidigt genomgick psykoterapi eller annan terapi som komplement till interventionen med vårdhund. Ambrosi et al. (2019) redogör för vilka variabler som påverkat studiens resultat gällande minskningen av depression. Interventionsgruppens depressionsnivåer förbättrades signifikant på alla punkter förutom gällande parametrarna för mängd aktiviteter och intressen, om personen ofta är på gott humör, samt i fråga om personerna haft ett intresse av att testa nya sysselsättningar (Ambrosi et al., 2019).

Agitation

Vid Wesenberg et al. (2019) kartläggning av individerna i studien kunde beteenden så som onormal motorik och irritabilitet konstateras, dock utan signifikans. Samma sak gäller för Olsen et al. (2016) studie som också har undersökt oro och stress genom att mäta agitation. Någon signifikant förbättring sågs inte heller här. Parametrar som oro och stress mättes genom the Neuropsychiatric Disorders Inventory i studien av Vegue-Parra et al. (2021). Här fann man att interventionsgruppen förbättrades signifikant medan kontrollgruppen försämrades på samma område.

Känslouttryck

En upplevelse kan te sig på olika sätt och också beskrivas på flera. I Kårefjärd et al. (2019) interventionsstudie konstaterades signifikanta förändringar när det kommer till hur deltagarna kommunicerade känslor som obehag. Samtidigt som kommunikation av känslor som indikerar obehag minskade så ökade uttrycket av positiva känslor i form av leenden. Den största förändringen som sågs en månad efter interventionen, var att leenden hade minskat signifikant jämfört med mätpunkten vid interventionens slut (Kårefjärd et al., 2019). Wesenberg et al. (2019) undersökte också känslor hos deltagarna. Uttrycken av olika känslor varierade stort, vilket gjorde att få känslor förändrades signifikant. Detta var fallet när det kom till negativa känslor. När det kommer till positiva känslor kunde förändringar dock konstateras. Det var då i fråga om vakenhet och förnöjsamhet som ökade i både interventions- och kontrollgrupp. Skillnaden var signifikant i fråga om varaktigheten hos de individer i gruppen som träffade vårdhunden (Wesenberg et al., 2019). Kil et al. (2019) mäter i sin studie självkänsla vilken också förbättrades signifikant hos de personer som fick möta en vårdhund under perioden som motsvarade åtta veckor med 50 minuters långa möten per gång. Utöver självkänslan så kvantifieras totalt 30 kvalitativa känslor hos deltagarna i respektive grupp. Andelen positiva känslor i interventionsgruppen var 21 gentemot kontrollgruppens tre. Detta korrelerade med de negativa känslorna som var betydligt högre i kontrollgruppen, 12 jämfört med 6 i interventionsgruppen. Exempel på känslor som utgjort en del av resultatet är glädje, ledsamhet, intresse och frustration. De övriga känslorna som inte redovisas är de som i studien kallas neutrala känslor (Kil et al., 2019). Olsen et al. (2016) som mäter skillnader mellan två grupper som får ta del av terapi med vårdhund, en hemmaboende och en på särskilt boende. Författaren konstaterar att 70 % av deltagarna säger sig uppskatta kontakt med djur (Olsen et al., 2016). I studien av Ambrosi et al. (2018) låter man istället deltagarna i interventionsgruppen skatta sin grad av tillfredsställelse av att få träffa en vårdhund. Deltagarna fyller i en skala på 1 till 5 vid tre tillfällen vilket resulterade i ett snitt på 4.89. I samma studie studerats också känslor men via ett annat instrument. Där fann man en förbättring av andelen negativa känslor med 21,3 %, om än ingen signifikant skillnad. I

studien gjord av Parra et al. (2021) diskuteras också känslomässig förändring. De redogör dock bara för att det förekommer en signifikant skillnad i känslouttryck hos interventionsgruppen sett över tid (Parra et al., 2021).

Medicinska parametrar

I några få av de undersökta studierna av att använda vårdhund, har medicinska parametrar studerats genom mätning av smärta och användning av läkemedel. Olsen et al. (2019) gör ingen bedömning över tid eller gentemot en kontrollgrupp utan klargör istället skillnader mellan två grupper som får vårdhundterapi, den ena är de på särskilt boende, den andra är de som bor hemma. Övriga inklusionskriterier för deltagarna som antagits till studien är detsamma för gruppen på särskilt boende och de som bor kvar i ordinärt boende. Grupperna utgör i övrigt personer som antagits enligt samma inklusionskriterier. Här ses en skillnad i användningen av psykotropa läkemedel som är betydligt högre hos deltagarna på särskilt boende. Konsumtionen av psykotropa läkemedel studerades också av Briones et al. (2021). Här studerades mängden läkemedel vid starten av interventionen samt en vecka efter att den avslutades, både i gruppen som fick träffa vårdhund samt i kontrollgruppen. Någon minskning av förbrukningen kunde inte påvisas. I en annan studie undersöktes istället patienternas smärtskattning på en skala från ett till tio (Ambrosi et al., 2019). Någon signifikant förändring kunde inte konstateras, men en liten förbättring på 11,4 procent fanns.

Förändrad funktionsnivå

I Rodrigo-Claverol et al. (2020) studie sågs signifikanta förändringar gällande förbättring i funktionsnivå, både i kontrollgruppen och interventionsgruppen. Vid tolkning av resultatet i respektive subgrupp indelat efter demensnivå kunde signifikanta förändringar ses i gruppen av personer med mild och måttlig demens, dock endast i interventionsgruppen. Deltagarna i dessa två grupper förbättrades signifikant både när det gäller ökning av kommunikation och förbättring i gångfunktion. Motsvarande förbättringar återfanns inte i subgruppen med svår demens och inte heller i kontrollgruppen. I studien studerades även balansen med samma instrument som gångfunktionen, här sågs inga signifikanta förbättringar (Rodrigo-Claverol et al., 2020). Även Wesenberg et al. (2019) undersökte funktioner så som kommunikation och rörelse i överkroppen. Dessa jämfördes med funktioner i kontrollgruppen. Signifikanta ökning av rörelse i överkroppen sågs i interventionsgruppen, det varade även under längre tid än i kontrollgruppen. Rörelserna som sågs var att personerna rörde sig framåt gentemot vårdhunden eller mot en annan person. Vid observation av mötet mellan vårdhunden och deltagarna som skedde i grupp om 5 i 45 minuter per vecka, så kunde det också konstateras att det var minimalt med fysisk kontakt sinsemellan deltagare och mellan deltagare och hundförare. Den fysiska kontakt som ägde rum utspelades mellan deltagare och vårdhunden (Wesenberg et al., 2019). Till skillnad från den fysiska kontakten som var sällsynt och kortvarig med hundföraren var kommunikationen signifikant bättre med hundföraren. Den skedde både mer frekvent och långvarigt i interventionsgruppen, jämfört med förekomsten av kommunikation i kontrollgruppen. En signifikant ökning av kommunikationen kunde ses vid slutet av interventionen vilket var efter 6 månader (Wesenberg et al., 2019). Olsen et al. (2019) har i sin studie jämfört just social kontakt med motsvarande frekvens hos personer med samma inklusionskriterier för terapi med vårdhund, men hos hemmaboende. Här ses en signifikant skillnad i fråga om social kontakt trots att majoriteten av deltagarna träffar familj och vänner minst en gång i veckan på särskilt boende. Det som också kan konstateras i skillnad mellan grupperna är att de med svår demens är betydligt fler på särskilt boende än i

gruppen hemmaboende som får delta i vårdhundsterapi. Det konstateras också att personerna på särskilt boende är mindre aktiva (Olsen et al., 2019). Till skillnad från övriga studier finner Rodrigo-Claverol et al (2021) en försämring i fråga om både fysiska och kognitiva funktioner. Denna försämring konstaterades i både interventionsgruppen och kontrollgruppen under studien. Ett annat sätt att studera dessa funktioner redovisas i Ambrosi et al. (2019). Där observerades kommunikation och fysisk interaktion separat i interventionsgruppen. Resultatet såg ut på så sätt att 79.6 % kommunicerade verbalt med hundföraren, 48 % kommunicerade med vårdhunden, 68% interagerade fysiskt med vårdhunden, medan endast 13.8 % var i fysisk kontakt med hundföraren. Samma analys presenterade generaliserade tolkningar gällande tidpunkter för kommunikation och interaktion. Mestadels ägde den rum i början av mötet för att sen sjunka och återigen stiga i slutet. Trenden gällande mängden interaktion och kommunikation över tid såg ut på så sätt att kommunikationen med hundföraren successivt ökade medan de övriga variablerna minskade (Ambrosi et al., 2019). Parra et al. (2021) undersöker endast kognitiva funktioner och förändringar av dessa bland deltagarna. Det framgår inte där vilka parametrar som förbättrades men en signifikant förbättring kan ses vid granskning av the Mini-Mental Status Examination. De använder även the Neuropsychiatric Inventory Scale som påvisar en beteendemässig förbättring, men denna är inte signifikant. Någon fysisk förändring syntes inte i varken interventions eller kontrollgrupp (Parra et al., 2021).

Diskussion

Metoddiskussion

Metoden för denna litteraturöversikt svarar väl på syftet. Det finns dock svagheter i att det inte gjorts några manuella sökningar då de kunnat resultera i fler artiklar under sökprocessen. Sökprocessens reliabilitet ökar då författaren noggrant undersökt aktuella MeSh termer och Cinahl headings i förhållande till synonymer. Även synonymer har använts övergripande genom processen för att inte missa relevanta artiklar som inte hunnit markeras med söktermer. Utifrån det sättet har relevanta artiklar hittats vid sökningarna. I beaktan kan också tas att litteraturöversikten är författad av en person med svenska som modersmål och som själv har hund.

Flera av de valda artiklarna är randomiserade kontrollerade studier, vilket i sig medför en högre kvalitet än andra studiedesigner. En svaghet i litteraturöversikten skulle kunna vara att granskningen av de studier som ligger till grund för resultatet med fördel skall göras av minst två oberoende personer (Willman et al., 2016). Då litteraturöversikten är genomförd av en författare var detta inte möjligt. En ingående diskussion gällande urval och kvalitetsgranskning har dock gjorts med handledaren till examensarbetet, vilket har motverkat att artiklar valts och granskats med en påverkan av författarens egen ståndpunkt. En nackdel i en litteraturöversikt kan annars bland annat vara selektivt urval som grundar sig på författarens ståndpunkt (Friberg, 2017). Då kunskapsläget inom vald population är begränsad under perioden 2016 och framåt, vilket var ett av inklusionskriterierna för litteraturöversikten, är även studier med låg kvalitet inkluderade. När det kommer till antalet deltagare i studierna är de i många fall få. En eventuell koppling kan finnas till att många enheter där personer med demenssjukdom vårdas är så kallade småskaliga boenden. Det innebär att det vårdas max 10

på en enhet (Socialstyrelsen, 2017). Eventuellt kan det försvåra studierna praktiskt vilket gör att populationen som undersöks blir begränsad.

Hur interventionerna med vårdhund designats varierar mellan studierna, vilket skulle kunna påverka utfallet. Vissa av studierna så som Wesenberg et al. (2019), har en person som inte bara har utbildats att leda en vårdhund, utan innehar också erfarenhet av att arbeta inom omvårdnad av personer med demenssjukdom. Om det har en inverkan på resultatet är svårt att säga, men kan tas med i beaktan vid tolkning av resultatet av studierna vilken även kan vara relevant för framtida forskning. Enligt Socialstyrelsen finns det en fördel i att använda hundförare som är utbildad inom området där terapin med vårdhund bedrivs, vilket också styrker det antagandet (Socialstyrelsen, 2014b). Med tanke på att gruppen som undersöks är multisjuka äldre, och majoriteten har demenssjukdom eller kognitiv svikt, så är trygghet viktigt. En inverkan på resultatet skulle då också kunna vara hur man följer upp interventionen, vilket varierar mellan studierna. I alla studier användes dock mätinstrument som är valida och reliabla. Samma sak kan diskuteras vid signifikansprövning av resultatet, där adekvata statistiska metoder används. Många av studierna har stora populationer vilket kan göra tillförlitligheten och generaliserbarheten större. Samtidigt kan även små studier anses vara användbara om de är väl genomförda och gjorda enligt en god studiedesign.

Samma mätinstrument återfinns i flera av studierna och diskuteras även där i förhållande till reliabilitet och validitet. De två sätten att bedöma validitet i resultat är enligt Mårtensson & Fridlund (2017) designen och mätinstrumenten som använts. Reliabiliteten kan dock diskuteras utifrån det SBU (2012) skriver om måtten på livskvalitet. Där menas att en och samma persons livskvalitet kan se olika ut beroende på vilket mätinstrument som används. Mätinstrumentet i sig kanske har en hög reliabilitet men är det verkligen reliabelt om det inte representerar personens egen värdering av sin livskvalitet. Det framgår även i studierna att testerna ibland har gjorts av personer som har en viss anknytning till deltagarna. Att testa interbedömarreliabiliteten hos personerna som utfört mätningarna, hade varit ett sätt att därmed fastställa mätinstrumentens reliabilitet (Mårtensson & Fridlund, 2012).

Resultatdiskussion

Utifrån det som finns att tillgå inom området både inom litteraturen, tidigare studier och från myndigheters sida kan vårdhund ha en betydelse för människors hälsa och livskvalitet.

Anledningen till att vårdhunden kan ha en extra stor betydelse för personer på särskilda boenden är för att det är personer som skall vårdas i en hemlik miljö. De lever i egna lägenheter men har ett behov av omvårdnad och tillsyn. Som synes är hunden i många människors liv en central del, men för personer som flyttar in på särskilt boende fräntas denna för många salutogena faktorer. Då hälsa kan relateras till KASAM, känsla av sammanhang, kan det få negativa effekter, om de inte längre får komma i kontakt med hund. Enligt denna modell är en salutogen faktor något som bidrar till att bevara, stärka och främja hälsa (Langius-Eklöf & Sundberg, 2019). Hälsan kan påverkas negativt och personen kan få försämrad känsla av sammanhang.

Genom att låta personer på särskilt boende träffa en vårdhund kan vi ha en möjlighet att bevara personernas känsla av sammanhang genom att vårdhunden skapar interaktion, kommunikation och glädje. Kawamura et al. (2009) beskriver just detta, då deltagarna i deras studie uttryckte att möten med vårdhunden var det som gav dem mest glädje på särskilt boende. Det kan även få positiva följd effekter hos personalen vilket beskrivs i en artikel av

Becze (2018). Genom att främja den läkande miljön och minska de psykologiska symtom hos patienter med olika diagnoser, upplevdes interventionen med vårdhund som något stressreducerande, något som distraherade, gav glädje och hopp även bland personal. De flesta av deltagarna i denna studie var sjuksköterskor (Becze, 2018). Att använda en intervention som påverkar sjuksköterskor och övriga personal kan generera än mer positiva effekter hos personer på särskilt boende.

Även utan demensdiagnos förekommer lidande i form av oro och depression bland äldre, vilket skulle kunna minskas även i denna grupp, om vårdhund används på särskilt boende. Vissa av studierna har haft någon form av terapi i kontrollgruppen vilket också kan medföra en påverkan på hälsa och livskvalitet. Det försvårar bedömningen av interventionens effekter. Det är dock förklarligt då även de som är deltagare i kontrollgruppen skall ges standardvårdnad enligt de lagar och förordningar som råder inom yrket för sjuksköterskor. Därmed kan det vara svårt att helt och hållet avbryta olika terapier för att kunna urskilja hundens påverkan. Syftet är inte heller att begränsa omvårdnaden utan att hitta fler metoder som kan främja hälsa och livskvalitet. Om vårdhunden kan bidra med detta bör den således kunna användas i omvårdnaden av personer på särskilda boenden.

Slutsats

Vårdhundar har en positiv betydelse för livskvalitet och hälsa för personer på särskilt boende. De kan lindra oro och ångest, samt minska nivåer av depression, vilket är vanligt förekommande. Någon stark evidens för att vårdhund har inverkan på hälsa och livskvalitet kan inte urskiljas baserat på resultatet i den här litteraturöversikten. Det behövs fler interventionsstudier med större urval för att säkerställa evidens.

Kliniska implikationer

Att ha en vårdhund i omvårdnadsmiljöer har visat sig få positiva effekter för boende. Det påvisas inga negativa effekter vilket gör att det kan ses som etiskt att använda vårdhund även om evidensen inte är stark nog. En av studierna redovisar kostnaden för interventionen, och om den stämmer överens med den faktiska kostnaden skulle förekomsten av vårdhund även kunna ses som kostnadseffektiv i förhållande till dess effekter.

Framtida forskning

Vid urvalet i litteraturöversikten exkluderades diagnosspecifika studier. Däribland Swall et al. (2017), kvalitativa studie om hur personer med Alzheimers upplever vårdhundens terapi. Resultatet i studien var att terapin med vårdhund möjliggjorde deltagarnas förmåga att distansera sig från symtomen som sjukdomen medför samt utvecklade deltagarnas egna resurser och förmågor som människa. Utifrån det resultatet hade kvalitativa studier med fördel kunnat göras inom populationen för aktuell litteraturöversikt. Detta för att komplettera det kvantitativa resultatet och ge det mer substans. Det finns även medicinska parametrar som undersökts hos personer i motsvarande situation men hemmaboendes. Där görs en koppling till rent medicinska värden vilka enligt studien kan påverkas av vårdhundens närvaro. Enligt studien av Rodrigo Claverol et al. (2019), minskade interventionen smärta och insomni orsakad av smärta. Deltagarna blev tack vare det mer förnöjsamma vilket kan ses som ett mått på förbättrad livskvalitet och hälsa.

Inom området finns fortfarande mycket kvar att studera. Mätinstrumenten som används är reliabla och valida och kan fortsätta användas, men hade med fördel kunnat kombineras på samma sätt i flera olika studier. För att få en klar bild av hur hunden påverkar hälsa och

livskvalitet för personer på särskilt boende hade studier med exakt samma intervention varit lämplig, och således också samma typ av terapihund samt kontrollpersoner.

Referenslista

- Ambrosi, C., Zaiontz, C., Peragine, G., Sarchi, S., & Bona, F. (2019). Randomized controlled study on the effectiveness of animal-assisted therapy on depression, anxiety, and illness perception in institutionalized elderly. *Psychogeriatrics : the official journal of the Japanese Psychogeriatric Society*, 19(1), 55–64.
<https://doi.org/10.1111/psyg.12367>
- Becze, E. (2018). Animal Therapy Has Benefits for Patients--and Healthcare Staff. *ONS Voice*, 33(6), 18–19.
- Boggatz T. (2016). Quality of life in old age - a concept analysis. *International journal of older people nursing*, 11(1), 55–69. <https://doi.org/10.1111/opn.12089>
- Boldig, C. M., & Butala, N. (2021). Pet Therapy as a Nonpharmacological Treatment Option for Neurological Disorders: A Review of the Literature. *Cureus*, 13(7), e16167.
<https://doi.org/10.7759/cureus.16167>
- Briones, M. Á., Pardo-García, I., & Escribano-Sotos, F. (2021). Effectiveness of a Dog-Assisted Therapy Program to Enhance Quality of Life in Institutionalized Dementia Patients. *Clinical nursing research*, 30(1), 89–97.
<https://doi.org/10.1177/1054773819867250>
- Cangelosi, P. R., & Embrey, C. N. (2006). The healing power of dogs: Cocoa's story. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 44(1), 17–20.
<https://doi.org/10.3928/02793695-20060101-05>
- Edberg, A., Törnquist, A. & Hasson, H. (2019). Sjuksköterskans roll som ledare inom kommunal vård och omsorg för äldre. I A. Ehrenberg & L. Wallin (Red). *Omvårdnadens grunder - Ansvar och utveckling* (s.229-246). Studentlitteratur.
- Ernst Bravell, M. (2019). Multisjuklighet. I A. Edberg & H. Wijk (Red). *Omvårdnadens grunder – Hälsa och ohälsa* (s.215-236). Studentlitteratur.
- Fagerberg, I. & Silfverberg, G. (2014). Hästen och hunden i människovården. I H. Wijk (Red). *Vårdmiljöns betydelse*. (s.255-274). Studentlitteratur.
- Fine, A. (Red.) (2010). *Handbook on Animal Assisted Therapy*. Academic Press.
- Folkhälsomyndigheten. (2021). *Folkhälsan utveckling – årsrapport 2021*. 21014.
- Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturöversikt. I F. Friberg. (Red). *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Studentlitteratur.
- Gulliksson, H. & Holmgren, U. (2019). *Hållbar utveckling, teknik, samhälle och livskvalitet*. Studentlitteratur.
- Hult, S. & Waad, T. (2001) Att arbeta med sociala nätverkskartor i ett salutogent perspektiv. En beskrivning av nätverkskartan som ett utredningsinstrument inom öppen och slutna vård. *Psyche*, 4 (13),10-12.

- Jordbruksverket. (2021, 1 november). *Statistik ur hundregistret*.
<https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/hundregistret/statistik-ur-hundregistret>
 Hämtad 20211101
- Jorgenson J. (1997). Therapeutic use of companion animals in health care. *Image--the journal of nursing scholarship*, 29(3), 249–254.
<https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.1997.tb00993.x>
- Karlsson, EK. (2017). Informationssökning. I M. Henricsson (Red). *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s.81-97). Studentlitteratur.
- Kawamura, N., Niiyama, M., & Niiyama, H. (2009). Animal-assisted activity: experiences of institutionalized Japanese older adults. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 47(1), 41–47.
<https://doi.org/10.3928/02793695-20090101-08>
- Kil, T., Kim, H. M., & Kim, M. (2019). The effectiveness of group combined intervention using animal-assisted therapy and integrated elderly play therapy. *Journal of animal science and technology*, 61(6), 371–378.
<https://doi.org/10.5187/jast.2019.61.6.371>
- Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricsson (Red). *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s.57-80). Studentlitteratur.
- Kårefjärd, A., & Nordgren, L. (2019). Effects of dog-assisted intervention on quality of life in nursing home residents with dementia. *Scandinavian journal of occupational therapy*, 26(6), 433–440.
<https://doi.org/10.1080/11038128.2018.1467486>
- Langius-Eklöf, A. & Sundberg, K. (2019). Känsla av sammanhang. I A. Edberg & H. Wijk (Red). *Omvårdnadens grunder – Hälsa och ohälsa* (s.49-66). Studentlitteratur.
- Lindqvist, E. (2015). *Vård och omsorg vid demenssjukdom*. Gleerups.
- Lundman, B. & Norberg, A. (2019). Åldrande och att vara äldre. I F. Friberg & J. Öhlén (Red). *Omvårdnadens grunder – Perspektiv och förhållningssätt* (s.205-226). Studentlitteratur.
- Lundqvist, M., Carlsson, P., Sjö Dahl, R., Theodorsson, E., & Levin, L. Å. (2017). Patient benefit of dog-assisted interventions in health care: a systematic review. *BMC complementary and alternative medicine*, 17(1), 358.
<https://doi.org/10.1186/s12906-017-1844-7>
- Nilsson, K., Lundgren, S., & Furåker, C. (2009). Registered nurses' everyday activities in municipal health care: a study of diaries. *International journal of nursing practice*, 15(6), 543–552. <https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2009.01777.x>
- Nilsson, K., Lundgren, S., & Furåker, C. (2009). Registered nurses' everyday activities in municipal health care: a study of diaries. *International journal of nursing*

practice, 15(6), 543–552.
<https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2009.01777.x>

- Olsen, C., Pedersen, I., Bergland, A., Enders-Slegers, M. J., Patil, G., & Ihlebaek, C. (2016). Effect of animal-assisted interventions on depression, agitation and quality of life in nursing home residents suffering from cognitive impairment or dementia: a cluster randomized controlled trial. *International journal of geriatric psychiatry*, 31(12), 1312–1321. <https://doi.org/10.1002/gps.4436>
- Olsen, C., Pedersen, I., Bergland, A., Enders-Slegers, M. J., & Ihlebæk, C. (2019). Engagement in elderly persons with dementia attending animal-assisted group activity. *Dementia (London, England)*, 18(1), 245–261. <https://doi.org/10.1177/1471301216667320>
- Parra, E. V., Hernández Garre, J. M., & Pérez, P. E. (2021). Impact of Dog-Assisted Therapy for Institutionalized Patients With Dementia: A Controlled Clinical Trial. *Alternative therapies in health and medicine*, AT6707. Advance online publication.
- Rodrigo-Claverol, M., Casanova-Gonzalvo, C., Malla-Clua, B., Rodrigo-Claverol, E., Jové-Naval, J., & Ortega-Bravo, M. (2019). Animal-Assisted Intervention Improves Pain Perception in Polymedicated Geriatric Patients with Chronic Joint Pain: A Clinical Trial. *International journal of environmental research and public health*, 16(16), 2843. <https://doi.org/10.3390/ijerph16162843>
- Rodrigo-Claverol, M., Malla-Clua, B., Marquilles-Bonet, C., Sol, J., Jové-Naval, J., Sole-Pujol, M., & Ortega-Bravo, M. (2020). Animal-Assisted Therapy Improves Communication and Mobility among Institutionalized People with Cognitive Impairment. *International journal of environmental research and public health*, 17(16), 5899. <https://doi.org/10.3390/ijerph17165899>
- SBU. (2012, 12 april) *Viktigt men svårt att mäta livskvalitet*. <https://www.sbu.se/sv/publikationer/vetenskap-och-praxis/viktigt-men-svart-mata-livskvalitet/>
Hämtad 20211121
- SKK. (2021, 12 januari). *Valpbom under coronaåret*. <https://skk.se/sv/nyheter/2021/1/valpboom-under-coronaaret/>
Hämtad 20211101.
- Skoog, M. & Fagerström, M. (2014). *Äldres hälsa och livskvalitet*. Sanoma utbildning.
- Socialstyrelsen. (2014a). *Vårdhund för äldre i särskilt boende – en systematisk översikt om effekter och vetenskapligt stöd*. 2014-1-25
- Socialstyrelsen. (2014b). *Hundar i vård och omsorg - vägledning till gällande regelverk*. 2014-8-7.
- Socialstyrelsen. (2016a). *Din rätt till vård och omsorg – en vägvisare för äldre*. 2016-5-5.

- Socialstyrelsen (2016b) *Resultatet av remiss om övergripande begrepp inom området vård och omsorg*. Dnr. 4.2.1-31217/2015
- Socialstyrelsen. (2017). *Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom - Stöd för styrning och ledning*. 2017-12-2.
- Socialstyrelsen. (2019, 7 maj). *Boende och stöd för äldre*.
<https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/aldre/boende-och-stod-aldre/>
 Hämtad 20211102.
- Socialstyrelsen. (2021a). *Vård för äldre*. 2021-3-7249.
- Socialstyrelsen. (2021b). *Behov av och tillgång till särskilda boendeformer för äldre*. 2021-1-7187.
- Svensk sjuksköterskeförening. (2016). *Värdegrund för omvårdnad*.
- Svensk sjuksköterskeförening. (2017). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*.
- Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2014). Can therapy dogs evoke awareness of one's past and present life in persons with Alzheimer's disease?. *International journal of older people nursing*, 10(2), 84–93.
<https://doi.org/10.1111/opn.12053>
- Swall, A., Ebbeskog, B., Lundh Hagelin, C., & Fagerberg, I. (2017). Stepping out of the shadows of Alzheimer's disease: a phenomenological hermeneutic study of older people with Alzheimer's disease caring for a therapy dog. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 12(1), 1347013.
<https://doi.org/10.1080/17482631.2017.1347013>
- Vegue Parra, E., Hernández Garre, J. M., & Echevarría Pérez, P. (2021). Benefits of Dog-Assisted Therapy in Patients with Dementia Residing in Aged Care Centers in Spain. *International journal of environmental research and public health*, 18(4), 1471. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041471>
- Vårdhandboken. (2020, 9 januari) <https://www.vardhandboken.se/arbetsatt-och-ansvar/bemotande-i-var-d-och-omsorg/bemotande-i-var-d-och-omsorg-vardegrund/oversikt/>
 Hämtad 2021-11-23
- Wesenberg, S., Mueller, C., Nestmann, F., & Holthoff-Detto, V. (2019). Effects of an animal-assisted intervention on social behaviour, emotions, and behavioural and psychological symptoms in nursing home residents with dementia. *Psychogeriatrics : the official journal of the Japanese Psychogeriatric Society*, 19(3), 219–227.
<https://doi.org/10.1111/psyg.12385>
- Willman, A., Bahtsevani, C., Nilsson, R., & Sandström, B. (2016). *Evidensbaserad omvårdnad, en bro mellan forskning & klinisk verksamhet*. Studentlitteratur.
- Willman, A. (2019). Åldrande och att vara äldre. I A. Edberg & H. Wijk (Red). *Omvårdnadens grunder – Hälsa och ohälsa* (s.31-48). Studentlitteratur.

Wijk, H. (2019). Kognitiv svikt och förvirringstillstånd. I I.Skärsäter & L. Wiklund Gustin (Red). *Omvårdnad vid psykisk ohälsa – på grundnivå*. Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1 – Sökbilaga Cinahl

Datum	Sökord	Begränsningar (Limits)	Antal träffar	Relevanta abstract	Granskade artiklar	Valda artiklar
15/10	Pet Therapy <i>or</i> Animal Assisted Therapy (Iowa NIC) <i>or</i> Service Animals <i>or</i> Therapy Animals <i>or</i> Dogs AND Nursing Homes <i>or</i> Residential Facilities <i>or</i> Long Term Care <i>or</i> Nursing home Patients <i>or</i> Housing for the elderly	Peer Reviewed Abstract Available Research Article	59	6	3	Kårefjärd & Nordgren, 2018 Olsen et al., 2016
19/10	Working Dogs <i>or</i> Pets <i>or</i> Animal Assisted Therapy <i>or</i> Service Animals AND Nursing Homes <i>or</i> Residential Facilities <i>or</i> Homes for the Aged <i>or</i> Housing for the elderly	Peer Reviewed Abstract Available Research Article 2015-2020	15	3	3	Olsen et al., 2016 Kårefjärd & Nordgren, 2018 Kil et al., 2019
19/10	animal assisted therapy <i>or</i> pet therapy <i>or</i> animal therapy <i>or</i> animal intervention <i>or</i> animal assisted activity AND home for the elderly <i>or</i> nursing home patients <i>or</i> nursing home <i>or</i> long term care	Peer Reviewed Abstract Available Research Article 2015-2020	20	2	2	Kårefjärd & Nordgren et al., 2018 Olsen et al., 2016

Bilaga 2 – Sökbilaga PubMed

Datum	Sökord	Begränsningar (Limits)	Antal träffar	Relevanta abstract	Granskade artiklar	Valda artiklar
18/10	Working Dogs <i>or</i> Pets <i>or</i> Animal Assisted Therapy <i>or</i> Service Animals AND Nursing Homes <i>or</i> Residential Facilities <i>or</i> Homes for the Aged <i>or</i> Housing for the elderly	Abstract Available 2016-2021	69	10	10	Rodrigo-Claverol et al., 2020 Olsen et al., 2016 Kårefjärd & Nordgren, 2018 Wesenberg et.al, 2018 Olsen et al., 2019 Briones et al., 2021
19/10	animal assisted intervention <i>or</i> Emotional support dogs <i>or</i> Companion dogs <i>or</i> Canis familiaris <i>or</i> dogs <i>or</i> therapy dog <i>or</i> therapy dogs AND institutionalization <i>or</i> Continuing Care Retirement Centers <i>or</i> housing for the elderly	Abstract Available 2016-2021	34	5	5	Ambrosi et al., 2018 Rodrigo-Claverol et.al, 2020 Briones et al., 2021 Vegue Parra et al., 2021 Parra et al., 2021

Bilaga 3 – Artikelbilaga

Författare År Land	Titel	Syfte	Metod	Urval	Resultat	Kvalitet Enligt Friberg Anges i Låg Medel Hög
Ambrosi et al. 2019 Italien	Randomized controlled study on the effectiveness of animal-assisted therapy on depression, anxiety, and illness, perception in institutionalized elderly	Att verifiera interventioner med vårdhunds effektivitet mot depression och ångest hos institutionaliserade äldre	Kvantitativ Randomiserad kontrollerad studie Interventionen var individuell mellan deltagare och vårdhund, 30 min/v i 10 veckor. Innan och efter interventionen gjordes tester med mätinstrument: Generalized Anxiety Disorder, Positive and Negative Affect Schedule, Illness Perception Questionnaire, Numeric Pain Rating Scale	31 deltagare Inklusion: Institutionaliserade i minst två månader 65-90 år minst 5 på Geriatric Depression Scale, 19 eller högre på the Mini-Mental State Examination, önskan att träffa vårdhunden Exklusion: Personer med allergi	Terapin med vårdhund har visat sig vara effektiv när det kommer till att minska symtom av depression. Den verbala interaktionen ökade med hundförarna under hela studien vilket tyder på att vårdhunden underlättar vid social interaktion och även framkallar känslouttryck som är positiva. Terapi med vårdhund visar lovande resultat i fråga om uppfattning gällande sjukdomstid och hur väl kontrollerad sjukdomen är.	Medel

Briones et al. 2021 Spanien	Effectiveness of a Dog-Assisted Therapy Program to Enhance Quality of Life in Institutionalized Dementia Patients	Att utvärdera effektiviteten av vårdhund för att förbättra livskvaliteten hos personer med demens som är institutionaliserade på ett offentligt vårdhem och att studera dess effekt på mängden psykotropa läkemedel	Kvantitativ Randomiserad kontrollerad studie Intervention i grupp med vårdhund 50 minuter en gång i veckan i 9 månader. Innan och efter interventionen gjordes tester med mätinstrument: Nivå av psykotropa läkemedel, QoL-AD, The Barthel Activity of Daily Life Index, MEC-30 (the Mini-Mental Status Examination).	34 deltagare. Inklusion: Minst 10 och max 25 på the Mini-Mental Status Examination. Över 65 år. Bott minst tre månader. Exklusion: Allergi mot hundar och/eller andra djur. Avsaknad av kommunikationsförmåga.	Resultatet bekräftar en förbättring av livskvalitet för de boende efter intervention med vårdhund. I fråga om användning av psykotropa läkemedel samt utformningen av intervention med vårdhund behövs vidare forskning.	Hög
Kil et al. 2019 Korea	The effectiveness of group combined intervention using animal-assisted therapy and integrated elderly play therapy	Att undersöka hur depression, självförtroende och känslouttryck påverkas vid terapi med vårdhund i kombination med lekterapi.	Kvantitativ Fall-kontroll studie Kombinerad intervention under 50 minuter en gång i veckan, totalt 8 gånger.	12 deltagare Inklusions- eller exklusionskriterier förklaras inte, men en beskrivning av populationen.	Effekterna av alla parametrar var positiva efter interventionen. Det går dock inte att urskilja vårdhunden från lekterapi eftersom att resultatet presenteras i sin helhet.	Låg

<p>Kårefjärd & Nordgren</p> <p>2018</p> <p>Sverige</p>	<p>Effects of dog-assisted intervention on quality of life in nursing home residents with dementia</p>	<p>Att undersöka effekten på livskvalitet genom intervention med vårdhund för personer med demens på äldreboende</p>	<p>Kvantitativ Cohortstudie</p> <p>Intervention med vårdhund enskilt, 20-45 min, vanligtvis 2 ggr/v, totalt 7-10 möten. Interventionen anpassades utefter behovet hos patienten.</p> <p>Innan, under och efter interventionen gjordes tester med mätinstrument:</p> <p>the Quality of Life in Late-Stage Dementia scale (QUALID)</p>	<p>59 deltagare</p> <p>Inklusion: medel eller svår demens Exklusion: anges inte</p> <p>Övrigt:</p> <p>Särskilda boenden som använt vårdhund sedan 2011.</p>	<p>En positiv effekt på livskvalitet kan ses hos personer med medelsvår till svår demens.</p>	<p>Medel</p>
<p>Olsen et al.</p> <p>2016</p> <p>Norge</p>	<p>Effect of animal-assisted interventions on depression, agitation and quality of life in nursing home residents suffering from cognitive impairment or dementia: a cluster randomized controlled trial</p>	<p>Att undersöka effekten på depression, agitation och livskvalitet genom intervention med vårdhund på kognitivt nedsatta personer på särskilt boende.</p>	<p>Kvantitativ Randomiserad Kontrollerad Studie</p> <p>Interventionen genomfördes i grupp, 30 min, 2 ggr/v i 12 veckor. Innan, efter och vid ett tillfälle av uppföljning gjordes tester med mätinstrument:</p> <p>The Cornell Scale for Depression in Dementia, Brief Agitation Rating</p>	<p>58 deltagare,</p> <p>Inklusion: över 65 år, diagnostiserade med demens eller kognitiv nedsättning enligt the Mini-Mental State Examination.</p> <p>Exklusion: Hundrädsla eller allergi.</p>	<p>Intervention med vårdhund kan ha effekt för personer med demens, framförallt i ett senare skede. Påverkan är framförallt på depression och livskvalitet.</p>	<p>Hög</p>

			Scale, Quality of Life in Late Stage Dementia, The Clincial Dementia Rating Scale			
Olsen et al. 2019 Norge	Engagement in elderly persons with dementia attending animal-assisted group activity	Huvudsyftet var att systematiskt registrera beteenden relaterade till engagemang i en grupp av personer med demens, på särskilt boende som får ta del av intervention med vårdhund och motsvarande i en grupp av personer som var hemmaboendes. Andra syftet var att jämföra resultatet mellan grupperna.	Kvantitativ Randomiserad kontrollerad studie. Intervention 30 min 2 ggr/v i 12 veckor i grupper om 3-7 personer. Videoinspelning vecka 2+10 som tolkades med mätinstrument: ethogram.	49 deltagare Inklusion: Över 65 år. Demens eller kognitiv försämring motsvarande mindre än 25 på the Mini-Mental State Examination Exklusion: hundrädsla och/eller allergi	Vårdhunden skapade engagemang hos både de från äldreboendet och de hemmavarande. Leendet och skratt förekom i en hög utsträckning under interventionen.	Medel
Parra et al. 2021 Spanien	Impact of Dog-Assisted Therapy for Institutionalized Patients With Dementia Dementia: A Controlled Clinical Trial	Att utvärdera fördelarna med hundassisterade insatser inom de känslomässiga, beteendemässiga, kognitiva och funktionella områdena i livet för demenspatienter som bor på ett vårdhem för äldre i Toledo, Spanien.	Kvantitativ Fall-kontroll studie Intervention 45 min, 2ggr/v i 6 månader	21 deltagare Inklusion: Bosatta minst 1 år, över 65 år, mindre än 25 på the Mini-Mental Status Examination och psykiska symtom av sin demens, så som affektiva, och beteendemässiga. Exklusion: allergi mot hund	En signifikant förbättring i interventionsgruppen gällande det affektiva och beteendemässiga områdena, men ingen skillnad i det funktionella.	Medel

Rodrigo Claverol et al. 2020 Spanien	Animal- Assisted Therapy Improves Communication and Mobility among Institutionalized People with Cognitive Impairment	Att undersöka effekten av terapi med vårdhund hos personer med kognitiv nedsättning på särskilda boenden.	Kvantitativ Fall-kontroll studie Intervention med vårdhund i grupper om sex, 60 min/v i 12 veckor. Innan och efter intervention gjordes tester med mätinstrument: The Holden Communication Scale, the Tinetti Scale	46 deltagare Inklusion: över 65 år, diagnostiserad försämrad kognition enligt Global Deterioration Scale och bedöms ha fallrisk enligt the Tinetti Scale. Exklusion: Svår kognitiv nedsättning, rädsla för djur eller pälsdjursallergi.	Studien påvisar att personer med nedsatt kognition på äldreboende får en förbättrad kommunikation och även en ökad balans efter terapi med vårdhund.	Medel
Vegue Parra et al. 2021 Spanien	Benefits of Dog-Assisted Therapy in Patients with Dementia Residing in Aged Care Centers in Spain	Att utvärdera fördelarna med vårdhund när det kommer till affektiva, beteendemässiga, kognitiva och funktionella aspekter hos patienter med kognitiv nedsättning.	Kvantitativ Randomiserad kontrollerad studie Intervention i grupper om 10, 45 min, 1 ggn/v i 8 månader. Vid start, efter 4 månader och efter 8 månader gjordes tester med mätinstrument: Mini-Cognitive Examination, the Modified Barthel Index, The Cornell Scale of Depression in Dementia,	334 deltagare Inklusion: Över 65 år Diagnostiserad kognitiv nedsättning genom mindre än 25 på the Mini Mental State Examination Exklusion: Fobier eller allergi mot hund.	Signifikant förbättring framförallt gällande det affektiva och beteendemässiga i interventionsgruppen. Gruppen patienter med depression, ångest, som bott kort tid på särskilt boende, som samtidigt fick psykoterapi eller annan behandling var den grupp som påverkades mest positivt när det kommer till den affektiva aspekten.	Hög

			the Neuropsychiatric Disorders Inventory.			
Wesenberg et al. 2019 Tyskland	Effects on an animal-assisted intervention on social behavioural and psychological symptoms in nursing home residents with dementia.	Att undersöka om införandet av ett djur tillför värde när det kommer till psykosociala insatser för personer med demens.	Kvantitativ kontrollerad klinisk studie. Intervention med vårdhund i grupp om 5, 45 min 1 ggn/v i 6 månader. Videoinspelning vid start, efter 3 månader och efter 6 månader som tolkats med följande mätinstrument: the Facial Action Coding System, the Observed Emotion Rating Scale, the Neuropsychiatric Inventory	19 deltagare Inklusion: måttlig till svår demens (flera mätinstrument använda). Exklusion: anges ej.	Under terapin med vårdhund upptäcktes betydligt längre och mer frekventa perioder av positiva känslor så som förnöjsamhet. Även social interaktion t.ex. beröring, kroppsrörelser, var mer frekvent än hos kontrollgruppen.	Medel